

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL.
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
L. Rebreanu, Ion Gruia, I. Dragoslav, Ana Codreanu, V. Hortopan,
Camille C. Constant, Hr. Sant, P. Lirel, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

D. A. D. Xenopol, în uniformă de membru al Institutului Franței.

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Seoase din buchet un trandafir frumos, alb, al cărui mijloc bătea ușor în roșu, și-l întinse lui Hubert.

Pe când încău amândoi deodată de coada acestui trandafir, o flacără electrică și o comotie puternică se comunică de la unul la altul, prin acest „conductor” puțin întrebuințat.

În aceeași clipă intră în grădina d. Lorrain, și în urma lui venea d-na A. Aceasta însă nu putuse vedea mișcarea fiicei sale, cum dădea trandafirul lui Hubert, mișcare care nu scăpase privirilor d-lui Lorrain, cum nu-i scăpase nici ultimele cuvinte ale Luisei.

D-na A. încrunță din sprincene văzând pe Hubert lângă fiica sa, cu toate acestea se îmblânzi când Luisa, îmbrățișându-o, îi dădu buchetul de trandafiri. Fără îndoială că norul acela s'ar fi risipit cu totul, dacă nu s'ar fi amestecat d-l Lorrain.

Deamănă, zise d-l Lorrain, dă-mi voie să te felicit pentru onomastica d-tale; asemenea și pe d-ta, d-le Hubert; pe cât se pare, vă cheamă la fel.

Luisa și Hubert se roșiră puțin. D-na A. hughă de seamă că și d-l Hubert avea un trandafir, dar asta nu dovedea nimic și chiar nu avea cine știe ce lucru mare; doară mai în toate grădinile se găsește trandafiri, și mulțime de trandafiri albi.

D Lorrain continuă, adresându-se d-nei A:

— „Demnișoara se pricepe strâșnic de bine la aranjat buchete; asta mi-a adus aminte că trebuie, peste câteva zile să duc și eu unul prietenului meu, Robert. Anul trecut, a rămas chiar foarte încântat și mi-a zis cu familiaritatea ce e atât de obișnuită între noi:

— „Lorrain dragă, de ce nu mi-a adus nevastă-ta buchetul acesta?”

— „Robert, îi răspunse eu, foarte demn. — datorită bărbaților să ofere damelor flori și nu a damelor să dea flori la bărbați.

— „Lorrain, îmi răspunse el, ai toată dreptatea.”

— „D-ta ai acolo”, urmă Lorrain, vorbind mereu de buchetul d-nei A., la care aceasta se uita, privind din când în când și pe fiica sa, de a cărei grije era foarte preocupată. D-ta ai niște trandafiri albi minunați, cum nu cred să mai aibă alt cineva, nu, zău, nici n'am mai văzut așa trandafiri în toată mahalaua, nu cred să aibă nici un grădinar din soiul acesta.

Perfidia aceasta făcu din nou pe d-na A. să ridice ochii spre trandafirul ce ținea în mână Hubert.

Hubert în timpul acesta se ocupa foarte puțin de improvizațiile lui Lorrain și sub pretext că miroase trandafirul, îl ținea mereu la buze.

D-na A., luă pe fiică-sa și-i zise: „Altă dată să nu mai stai de vorbă cu „vecinii”.

Această propritie avu efectul, la care oricine s'ar aștepta. A doua zi chiar Hubert îi făcu Luizei o declarație de dragoste, pe care n'ar fi îndrăznit s'o facă de cât peste trei luni, fără prudența maternă a d-nei A. Tinerii se înțeleseră ca să asculte pe d-na A. nu erau să mai vorbească în grădina, dar se învoiră să-și scrie. Hubert trebuia să pună scrisorile într'un tufiș de trandafiri agățători în care și Luiza trebuia să ascundă răspunsurile.

D-l Lorrain, triumfător, se gândi la măcrișul lui cu foie răsucite care de acum era la adăpost de picioarele lui Hubert.

Totuși ca să fie mai sigur de biruința sa, totdeauna se grăbea să se ducă în grădina, de îndată ce vedea pe d-ra A. și nici odată nu mai văzu pe Hubert intrând în alea comună.

Moș Lorrain, care lăsase deoparte

pe Poileau și Cicerone, ca să se dedea cu totul urei sale, nu prea avea mare încredere în ascultarea celor doi tineri.

Cum însă grădina d-nei A. era cea din urmă și portita ei se deschidea tocmai la începutul gârduleului, nimeni n'avea nici cea mai mică scuză să deschidă acea porțiță; de aceea Lorrain își făcuse un plan să stingherească înțelegerea între cei doi amanți.

Se îmbracă și se duse la prietenul său Robert. Prietenul Robert nu se prea arăta încântat de vizita lui; afară de plicticioasa lui prietenie, Lorrain nu-i aducea nici odată de cât cereri de reparații și alte angajamente, atât de displăcute proprietarilor.

Lorrain, de rândul ăsta, venea să-i propună să prunduiască alea comună, lucru pe care toți chiriașii îl cereau cu insistență: ei nu cerea de cât o cheltuială de șase franci, pentru o roabă de prundiș.

— D-le Lorrain, zise Robert, face-se voia ta, precum în cer așa și pe pământul, pe care și l'am îndrăznit.

Prunduieste; îți dau și de rândul acesta deplină putere.

— „Poți să-mi dai, fără să greșești, răspunse Lorrain, n'am să abuzez.

Zi să-mi aducă un păhăruț de lichior și o șterg.

A doua zi alea comună era așternută cu nisip. D-l Lorrain le spunea la toți:

„Am fost la prietenul meu Robert și i-am zis:

— „Robert, trebuie să punem nisip pe alea comună; când plouă, se face noroi și nu poți umbla pe ea.

„Iar Robert mi-a răspuns:

— Știu bine că tu ești stăpân. Salută din parte-mi pe soția ta.”

D-l Lorrain potrive bine nisipul, mai ales prin dreptul grădinei d-nei A.

A doua zi, văzu urme de pași în dreptul acestei grădini.

Chiar îndată ce făcu această descoperire, d-na A. veni și ea în grădina.

D-l Lorrain se făcu că n'o vede și făcându-se că vorbește singur, lucru ce nu se mai obișnuiește de cât în teatru.

— „Sigur, picioarele cari au umblat pe aici, nu aparțin chiriașilor de la al doilea, cari nu umblă de cât cu pantofi; nici celui de la al treilea, care n'ar trece de grădina lui dincolo, nici pentru împărăția Trebizunde.”

Nici M-me A. nu trece, și nici d-ra Duminecăi nu poartă cizme.”

Nici că se putea să descrie mai bine pe nenorocitul Hubert.

„Trebuie, zicea el, să fie cineva tare dușman pe măcrișul meu, ca să-l calce până la grădina d-nei A.

D-na A. luă pe fiica sa la țară.

Stephen se luă după ele și se mută la o mică depărtare de dânsule.

Luiza nu întârzie să-i cunoască ascunzătoarea și corespondența continuă.

Stephen, fără voia lui începu să prindă gust de aventura asta, mai mult de cât chiar el s'ar fi gândit.

Intr'o zi Luiza îi scrisese:

„Peste un ceas mă voi plimba prin pădure cu o servitoare, pe lângă casa paznicului. Am să fac vânt servitorului sub un pretext oarecare.”

Când ajunse, îi zise:

„Tata vrea să mă mărite, s'a pronunțat într'un așa chip, în cât nici n'aș îndrăzni să-i rezist; dar pe soțul ce mi l'a ales, nu-l voi iubi nici odată, nu voi avea pentru el dragostea, pe care mi-ai inspirat-o.

Nu va respira el parfumul floarelor ce ai sădit-o d-ta; Acum nu e timpul să fac pe naiva și pe copila. Soțul meu nu trebuie să găsească la

mine de cât ceea ce voi lăsa d-ta. Silind pe o fată să ia pe un om pe care nu-l iubeste, o silești cu orice preț să devină adulteră și chiar cu prețul unei crime, ea nu se poate da amantului ei fără să-l expună la toată teama aceea umilitoare, plictisile nesiguranța; oricât și-ar ură bărbatul, oricât și-ar iubi amantul, trebuie să-l dea bărbatului prima și cea mai bună parte.

Voiți fi adulteră dar nu voi înșela de cât pe un singur om, pe când toate înșală doi, și pe cel pe care-l voi înșela, nu va fi amantul meu; planul meu e hotărât; în ajutorul căsătoriei mele, voi fi a d-tale.

— Și, întrebă Ludwig, s'a ținut de vorbă?

— S'a ținut, răspunse d-na Rechten. În ziua nunței, Luiza era tristă și abătută. Din când în când părea că-și scutură o greutate ce-i apăsă pieptul și un zâmbet ironic îi trecea pe față.

Stephen asistă la nuntă. Prietenii și rudele cântară la masă; pe atunci se mai cânta la masă cântece de alea, în care se felicită *fericitul mire de acinorăția timidei mirese*. Se făcuse sute de a-luzii relative la buchetul alb și la toate glumele mai mult sau mai puțin indecente, care nu sunt permise de cât în familiile virtuose în ziua cea mai de seamă din viață.

O mătușă vorbi în secret o jumătate de ceas cu *biata mititică*, ca să-i dea sfaturi relative la tainele și datorile nouei sale situații.

Stephen dispăru atunci, și nu-l mai văzu nimeni pe acolo.

D-l Lorrain se bucură deocamdată, totuși măcrișul lui nu mai răsară, fiindcă, după cum am mai spus-o, sămânța care nu mai încolțește, dacă are trei ani, avea peste douăzeci și cinci, când fusese semănată.

— Dar, zise Ludwig, Stephen ăsta e un erou, și încă un erou foarte simpatic, care nu procedează nici prin sacrificiu, nici prin devota-

ment, în plăcere își pune gloria și stăruința tot atâta invidioasă, câtă admirație. Pe când în admirația ce se acordă eroilor obișnuți, e și puțină recunoștință pentru greutățile ce și le ia pe cap.

Totuși, dragă mătușică, în toate aventurile astea, e în totdeauna din partea lui ceva ironic, care-l face imediat să părăsească partida câștigată.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

***

MARE
!alesnire de plată
PIANINE NOUI
DIN CELE MAI BUNE FABRICI
VINDE FĂRĂ NICI UN ACONT
la rate lungi a lei 40
Georg Degen, București
Alături de Cofetăria Capra.

Voiți să faceți să nu mai bea

pe bărbatul, fiul, nevasta, sora, fiica, sau pe vre-o rudă mai apropiată, adresați-vă la noi. Vă vom ajuta printr'un procedeu ușor și estin, căci am mai scăpat mii de ființe de sărăcie, mizerie și ruină.

Vă vom arăta cu metoda noastră, punerea în aplicare fără ca pățimășul să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri nu poate nici să priceapă, căci neputând suporta de loc spiritul, el crede că vina este a uzului băuturii.

Noi primim zilnic o mulțime de scrisori de mulțumire, de la bărbați și femei de toate clasele, bogați și săraci, cari au fost remediați cu strălucit succes. Corespondența sosește cu cea mai mare discrețiune, și pentru inocenta metodei garantăm și cităm ceea-ce ne scrie d-l Unrein Franz din Resiczabanya:

Prea stimate domn, Kopenhaga, Danemarca.

Vă rog să-mi scrieți de bun și trimiteți-mi 2 cutii cu poșta, ramburs pentru lei 20. Am doi prieteni cari s'au dedat rău beției și voese să-i vindec.

Ei însumi am probat efectul lui «Kino», pe când eram un bun băutor și nu știam cum să mă abțin. De când însă am luat praful «Kino» m'am făcut cu totul alt om, sunt sănătos și am cu totul o altă viață cu familia mea. Mulțumindu-vă mult pentru efectele lui «Kino», vă rog a-mi trimite imediat. Voiți recomanda încă la mulți că «Kino» este un mijloc foarte eficace contra beției.

Resiczabanya, Dec. 1911.

Cu stimă, Unrein Franz.

Preparatul nostru se vinde pentru minimul preț de Lei 10, și-l trimitem contra cost sau ramburs dacă scriți la adresa noastră din Kopenhaga.

Kino-Institut, Kopenhaga K. 10, Danemarca

Scrisorile merg cu 25 bani, cărțile poștale cu 10 bani.

MODERNISMUL

de L. REBREANU

În viața intelectuală de astăzi — această viață atât de bogată în zecătăli false și credințe deșarte — nimic nu este mai adărat și mai hălit ca „modernismul”. O cumplită viflenie de cuvinte se fărâmițește zi cu zi în jurul acestei concepții. Pentru mulți, mai ales pentru cei ce n'au atins încă punctul cel mai înalt al curbei care reprezintă viața, modernismul are o putere fermecătoare. A fi modern, pentru aceștia, e o convingere internă care nici nu suferă discuție, este un imperativ atât de categoric în cât li se pare că singur cuvântul „modernism” înlătură orice contradicție. În deosebii high-lifeul averii și o parte dintr'al intelectualității se prosternă cu adevărată evlavie înaintea acestui idol. Cucoane tinere și bogate, domni fără ocupație, cugetători, scriitori și artiști tineri doritori de bani și de glorie sunt apostolii fanatici ai modernismului.

Un alt grup însă lovește cu furie în noul zeu. Mai cu seamă oamenii care sunt pe corbișul curbei vieții conservatori bogăți sau cel puțin cu o situație bună în cadrul societății de azi, care nu mai pot aștepta nici un hătar dela o eventuală nouă întocnire a vieții publice, scriitorii înzestrați cu spiritul și umorul vremilor trecute, artiștii cu gusturi și concepții învechite, cu un cuvânt reprezentanții societății de ieri și de azi spun că modernismul e fenomenul decadentei, al ruinei complete, a regresului.

Contrastul dintre modernism și non-modernism. Firește, se constată în toate manifestările vieții: în politică, în știință, în literatură, în artă, în îmbrăcăminte, în felul de-a vorbi, în și în lucruri din cele mai neînsemnate.

Modernismul însă, ca blazonul noului drapel vesnic desfurat, agită mai mult cercurile literare și artistice. Iar aici, într'aderă, se ivesc chestiuni importante: Ce însemnează a fi modern? Ce este modernismul? Ce valoare are modernismul?

În ce privește partea tehnică sau materială a vieții, problema modernismului e foarte simplă. E modern aeroplanul, automobilul, lumina cu motor, caloriferul, vacuumul cleanelei etc. Toate acestea, incontestabil, sunt mai bune decât, bunăoară, căruța poștei, bărcile cu lopetii, hamalul sobole de tuciu, etc. Va să zică aici nu mai încapă discuție...

Cu cât ne depărtăm însă mai mult de lumea valorilor ce se pot mătura, cu atât mai anevoioasă devine soluția oricărei chestiuni. Așa și a modernismului. În privința întocmirii sociale, de pildă, e mai greu de hotărât. Comunismul complet sau poate numai o ciuntică radicală, nerăbdătoare a averilor particulare? Căci starea de astăzi, sau chiar mchestețeria nepăsător de ieri desigur, e neopt.

Dar estetica?... Critica impresionistă a introdus anarhia critică. Și baram nu arăbia cea ideală. Nu. A introdus anarhia cea strămoșească, cea cu lozinca: „Uite pumnul, stimate adversar!” Și chiar și mai rău.

În viața materială se poate zice că ceace se ivește mai târziu e și mai modern. Automobilul, de pildă e mai modern ca trenul, dar și mai modern e aeroplanul. Și aici modernismul indică și superioritatea: aranjamentul tehnic al vieții de astăzi nu numai că e mai modern, dar e și mai bun ca cel de acum cincizeci sau numai zece ani.

Cu cât ne apropiem însă mai mult de manifestările intelectuale ale vieții, cu atât devine mai anevoioasă constatarea superiorității.

Nu e evident că orice epocă artistică sau literară nouă e superioară celor ce ie-au precedat. După o ge-

nerație eminentă descori urmează una mai slabă, după o epocă de strălucire una mai puțin luminoasă. În Franța, de pildă, după epoca enciclopediștilor și a revoluției — a urmat o vreme când Chateaubriand era cel mai mare scriitor, iar Stendhal vegeta în obscuritate. După epoca clasică a lui Goethe și Schiller, literatură germană, deși are pe Heine, ba chiar cu Heine împreună, suferă o scădere simțitoare. Tot așa la noi, după epoca lui Eminescu vine o lăncezeală generală din care de abia în deceniul din urmă am putut eși.

Aceste câteva exemple, citate la întâmplare, învederează, cred, că evoluția literaturii și a artei nu merge drept înainte, ci face cotituri și întorsături capricioase. Indiscutabil însă că merge mereu înainte, mereu mai sus.

Daute, tipul evului mediu, reprezintă un nivel mai jos ca Shakespeare, poetul tipic al evului nou, iar Goethe, farul evului cel mai nou, e mai presus și ca Shakespeare. Adevărat că o clasificare a acestor uriași e hazardată, totuși din această comparație se deslușește, poate, că piramida omenirii, ale cărei straturi inferioare sunt alcătuite din mulțimea nepricepătoare, și pe ale cărei culmi sunt ridicate individualitățile cele mai mari, că vremea nu numai că se îmbunătățește calitativ, adică se pătrunde de intelectualitate în părți tot mai adânci, dar și în înălțime, prin oamenii săi geniali, crește și astfel se înalță neconținut.

Din toate acestea însă rezultă că avem două feluri de modernisme. Unul nu e decât manifestarea spiritului vremii în opere literare, reoglindirea vieții celei mai noi în romane, nuvele, drame, versuri. Exemple: eroul romanului în automobil, scene dramatice care se petrec la telefon, nuvele care se sfârșesc cu accidente de aeroplan, liră care visează cu stâlpi de telegraf, etc.

Dar modernismul acesta încă nu însemnează deloc superioritate față de trecut. Căci, neapărat, nu cea dramă e mai bună în care se telefonează mai mult și nu cea liră e mai nobilă care umblă mai aproape de balamuc. Nu. Numai celălalt modernism asigură opere de artă o superioritate față de operele trecutului. Iar acela nu este decât realizarea artistică a unui grad de evoluție mai înalt ca gradele de evoluție atinse până astăzi.

Orice operă de artă se compune din două părți: valoarea internă, adică artistică, a cărei măsură deși nu e neschimbată, cum spun unii esteți, însemnează totuși un spor, un progres al aptitudinii de inteligență și al conceperei artistice a creierului omenesc; iar a doua parte este elementul ce se manifestă în alegerea subiectului, adică în cercul de interes al scriitorului.

Și acesta din urmă e modernism, dar numai modernism de a doua mână. Și avem o mulțime de scriitori la modă ale căror succese se datorează numai acestui modernism. Acești scriitori sunt sfârșelele curentelor, flămurii șandramalelor intelectuale, microfoanele vibrațiilor celor mai recente mișcări literare. Poate că nu sunt tocmai lipsiți de talent, dar aparțin mai mult industriei literare, decât adevăratei, nobilei literaturii.

Adevăratul modernism este acela care întruște aceste două... modernisme. A produce estetice îmbrăcate în spiritul timpului, dar cu un nivel mai înalt decât cel al epocilor precedente: acesta trebuie să fie idealul adevăratului scriitor și artist mare modern.

Artă și artiști

La Ateneu: Expoziția V. Tomescu. — În Pavilionul Regal: Expoziția pictorului Țincu.

Chestiunea unui local anume destinat expozițiilor de artă a preocupat și preocupă pe toți artiștii noștri.

Ateneul, de mult, nu mai poate mulțumi toate cererile celor ce doresc să se prezinte publicului cu câte o expoziție personală.

De altfel nici de săli, anume clădite în acest scop nu dispune. Singură „Sala Exarcu” — obișnuita sală de expoziții — este la nivelul cerințelor unei săli de expoziții.

Incolo, Sala Bibliotecii, ca și Rotonda și celelalte săli, — sunt cu desăvârșire nepotrivite pentru manifestări de artă.

Dar, din lipsa altor săli mai bune, pictorii, ce să facă?

Expun cum pot și unde pot. Nu-l de mirare, deci, că s'au văzut anul acesta patru expoziții de artă, deschise într'o clădire „supusă dărămării”, cum nu ne-am minunat să vedem pe alții căutând să expună și în ingrata lumină din Rotonda Ateneului.

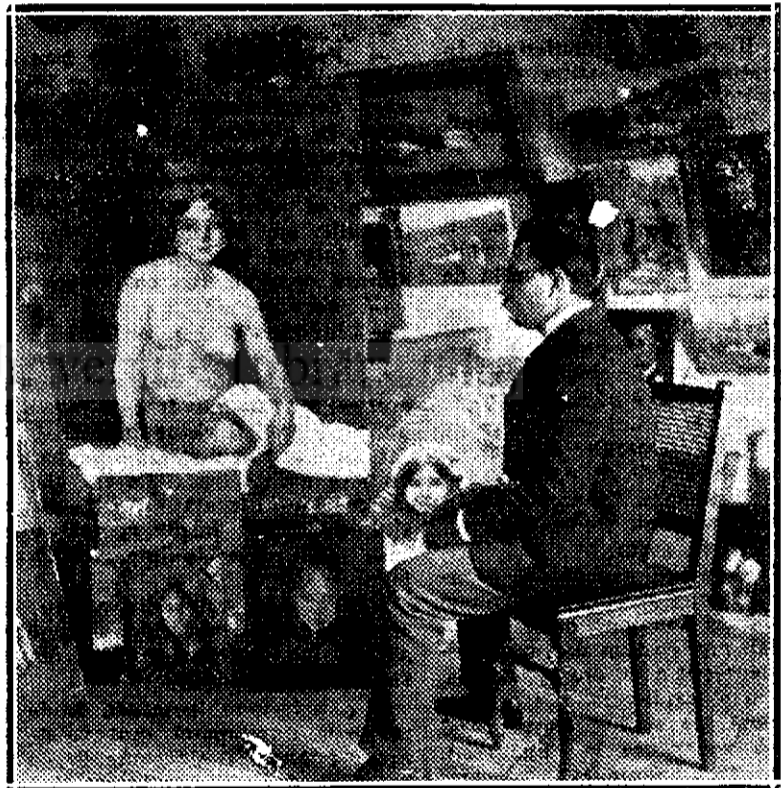
O altă expoziție, deschisă într'un local cu desăvârșire neașteptat este aceea a d-lui Țincu, custodele Pinacotecei Statului, care și-a așezat tableurile — vre-o sută — în frumosul pavilion regal din „Parcul Carol” de la Filaret.

Iată, deci, încă un local de expoziții, pentru găsierea cărnia trebuie să-l mulțumească toți pictorii Țincu, descoperitorul lui.

Sala centrală a frumosului palat din timpul expoziției din 1906 s'a păstrat mai bine și dispune de o lumină destul de bună, spre a nu nimici lucrările de artă expuse acolo.

Iar pictorul Țincu ne dă anul acesta câteva lucrări de o valoare necontestată, capete de studii, nuduri, interioruri frumoase și apoi o mulțime de peisaje, realizate cu o dezvoltare de penel neașteptată.

Progresele evidente realizate de pictor în ultimii ani îl fac cinste cu atât mai mult, cu cât este unul dintre acei puțini cari pe lângă

Ca mulți alții și d-șoara V. Tomescu n'a avut încotro, deschizând iarășu o expoziție în Rotondă.

Cu toate acestea deci cu toate neajunsurile ce le poate avea expunând într'o lumină cu totul neprielnică operile picturale, artista a răsușit din nou să atragă atenția amatorilor noștri de artă, prin numeroase lucrări, bine studiate și stăpânite de un simț al culorii apreciabil.

Crescută la școala senină a picturii italiene, deși la adăpost de toate ademenirile procedelor așa zise noi, artista răsușește mai ales în lucrările întemeiate pe un realism sincer, inspirat de maștri Renașterii.

De aci și severitatea alegerii subiectelor și ușurința cu care atacă nudul — ceace denotă o neconținută activitate după model —, de aci și gingășia și grația cu care realizează carnația dificilă a copiilor.

Sunt câteva lucrări de acest fel cu totul remarcabile și nu-l de mirare că multe i-au și fost luate de amatori.

Alte lucrări deosebite în această bună expoziție sunt copiile după Velasques — lucrări de o valoare nețagăduită și care ar fi bine să fie luate de Stat pentru „Pinacoteca” din Capitală, și așa mai mult de cât săracă în reprezentări d'ale artei clasice.

răvna depusă ca maștri de școli secundare, găsește vreme destulă ca să studieze, să înfăptuiască opere rezistente.

Firește că-l o cinste cu atât mai mare să îți îndeplinești misiunea de dascăl, dându-le și altora puțința să priceapă și să deprindă tainele meșteșugului, și în aceiași vreme să îți mai găsești și dispoziția sufletească necesară, spre a așterne culorile pe pânză.

Este o expoziție în care simți sinceritatea cu care interpretează natura un iubitor al ei, și încă unul care a trecut, de mult; de ipoteza încercărilor dibuierilor și, deci, este o afirmare a unei personalități de artist pe care așteptăm cu bucurie s'o vedem manifestându-se tot atât de sincer, mai departe...

Ion Gruia

DUSMANĂ

(Din Heine)

CONSTANȚEI

Imi ești într'adevăr dușmană?
Ce te-ai schimbat până ntr'atât?
La toată lumea mă voi plânge
Că te-ai purtat așa urât.

Nerecunoscătoare buze!
Spuneți-mi voi, nu e păcat
Să tot bârșiți pe cel ce-odată
Atât de mult v'a sărutat?

Trad. de P. Lînel

FRACUL

— Localizare —

Când plec la drum mă aflu totdeauna între două alternative: sau sosesc în gară cu o jumătate de oră mai de vreme sau... cu două-trei secunde mai târziu.

Cititorule, dacă vre-odată vizitezi gara Plocești și zărești un tânăr, care suflând din greu năvălește pe peronul gării, se uită lung dezolat, după acceleratul ce a părăsit stația, își întoarce necăjit ceasornicul vecinic rămas în urmă, aruncă furios o țigară nevinovată, abea aprinsă, își aprinde apoi resemnat alta, și studiază grăbit „mersul trenurilor” — poți să pariezi, cititorule, că tânărul dezolat sunt eu.

De data aceasta însă am fost punctual.

La orele 2 trenul pleca la București și la orele 1 și 20 eram în gară. Am grijă să cumpăr „jurnalului” restul de ziare ce-l avea — om ești, vrei să știi doar ce s'a întâmplat alaltăieri la Karlovitz și Iohannisburg — vizitați sala de așteptare, restaurantul, sala de bagaje... Ola, cine predă acolo un cufăr uriaș!

Ionescu, publicist, conferențiar și amicul meu intim.

— În cotro Ionescule?

— La București! o conferință în „Sala rezemonțiilor”, citire din opere inedite! Și tu?

— La București! Teatrul „Intim”, premieră.

— Umbli încet să nu *cazi* mă sfătui prietenul.

— Ferește-te de ouă... clocite, îi răspunsei eu, ca să nu par nepolitic. Dar ce ai în vagonul acela de cufăr? Opere complete?

— Nu, dragul meu — îmi răspunse amicul îngrijorat. Trei fracuri, două sacouri, cinci costume, un smoking, opt cămăși, șase perechi de ghete de lac...

— „Ascultă Ionescule: îți conferința la o Academie de croitorie?”

— „Aibi răbdare, îți explic eu în vagonul restaurant. Acum lasă-mă să îngrijesc de cufăr.”

Un sfert de oră mai târziu ne aflam în vagonul restaurant. Trebuie să constat că Ionescu nu-și luase nici halat, nici costum de turist.

— „Bucureștii e un oraș periculos, își începu el explicația.

În primăvara anului trecut când am ținut conferința la București, am plecat fără bagaje. Mă gândeam; de la Plocești la București, plec direct în frac și nu mai ai nici un bucluc.

— „Foarte inteligent!”

— „Din potrivă, cea mai mare prostie, cea mai stupidă îndrăzneală, cea mai patentată nebunie! Numai un novice poate pleca în frac la București!”

Ionescu deveni patetic. „Doamne era atât de frumos, nu făcuse încă nici un atac, nu stăluise încă la nici un bal — era odorul meu, fracul meu răsfățat. Eleganț, abea eșit de sub mașina de călcat, reușisem să plac și nevastei în el. Sunt trei feluri de fracuri...”

— „Nepălită, făcute în rate și luate de pomană — îl întrerupsei eu nerăbdător. De ce nu îți o conferință la o Academie de croitorie: „Fracul pe vremea lui Mihail Vi-teazu” sau „Influența fracului asupra căpșunelor.”

— „Ești cu totul lipsit de simțul frumosului — se plânse Ionescu, și în special rău crescut. Dar, nu vreau să fac personalități.”

Mă vrea deci, în frac, în vagon, la Plocești, mă așez la fereastră, îmi alăturai pardesul în euer, și-mi recitesc programul conferinței.

O bâmbuitură puternică însă mă trezi din reverie.

Aveam impresia că se apropie sfârșitul.

— „O deraiere, ciocnire?”

— „De unde! Nici nu pornisem încă. Conductorul trântise ușa, care

Șeful guvernului din Epirul otoman, d. Zografos și mitropoliții de Arghirocastro și Corița.

se închisese, zmulgând o poaia a fracului meu.

— „Condoleanțele mele!”

— „Fracul meu, frumosul frac al vieții mele, era distrus. Eram într-o stare asemănătoare aceleia a unui tigr, în a cărui cușcă stă așșat: „Răgetele interzise!”

O d-șoară, ce se afla în același cupeu se oferi să-mi coase poala fracului; am refuzat. Cum era să apar într'un frac cărpit... o serată literară doar nu-î un bal mascat.”

— „Asta depinde!”

— „Iar începi cu mojiicile?”

Sosit la București dădui fuga la taica Lazăr, unde luai cu împrumut cel mai frumos frac de care dispunea. Să mă fi văzut în el ai fi jurat că am greșit și am pus paritalonii în loc de frac... Ce era să fac însă? Mi-am încheiat cu grijă pariesiul, ca să nu inspir compătimire.

— „Cel puțin înaintea conferinței!”

Ionescu mă privi disprețuitor și continuă: „Îmi era cald și hotărâi să mă plimb departe, afară din oras, spre Lemaitre.

E o privești frumoasă acolo și malurile Dâmboviței sunt verzi și apa e adâncă. Te-o recomand pentru cazul când ai să fii flucrat la premiera de azi. E acolo o casă mare de fier. Un aparat interesant răspânditor de curente...”

— Literare?

— „...electrice. Un specialist ne explică funcțiunea și un lucrător închise apoi ușa grea de fier. Lumea era satisfăcută.”

— Tu însă...

— Eu însă, țipam ca în gaură de șarpe. Nenorocitul îmi secestrase poala stângă a fracului. De data asta nu era rupt, dar perforat, perforat ca o chitanță de bir. De bietul meu pardesiu nici nu-î mai vorbește. Plutea liniștit spre Dunăre, pe apa Dâmboviței.

În viteza nebulă a automobilului mă îndreptam din noii spre taica Lazăr. De data asta primirea a fost mai rece.

Taica Lazăr susținea că fracul readus perforat, era noii nou și confecționat din cel mai fin Camgar. Nu fusese împrumutat de cât o singură dată, unui maior cu prilejul unei solemnități civile. În timpul discuției s'a repetat de câteva ori cuvântul „poliție”. S'a vorbit de „ne-respectarea proprietății altuia” și de alte asemenea lucruri plăcute.

— „Mai sunt deci și alți oameni răi crescuți” — constat eu mulțumit.

— „Jumătate din onorariul conferinței mele era tepit, dar în schimb obtinui un alt frac.”

Se vedea în el că pierdusem încrederea în taica Lazăr.

Când mi-a cerut părerea asupra lui, i-am exprimat-o într'un singur cuvânt „strălucitor”.

Strălucea într'adevăr de sus până jos. Trebuie să fi aparținut înainte vre-unui uriaș luptător de circ, ajuns la ananghie în București — altfel nu-mi puteam explica dimensiunile lui.

Și rătăceam așa pe străzile periculosului oraș, și lumea se uita lung după mine, dar te asigur nu din cauza celebrității mele. Mă oprisem tocmai în fața unei vitrine și admiram formele perfecte ale unei fecioare...

— Ești sigur?

— Foarte sigur... era de ceară. Eram entusiasmă. Nenorocirea te găsește însă pretutindeni. Un coșar care nu vrea să știe ce-î poezia, trece pur și simplu cu scara prin fracul meu. De data asta însă căzu victimă și cămașa. Frumosul piept de olandă, alb, care mai dădea puțină lumină fracului, avea culoarea nopților de toamnă.

La taica Lazăr n'am mai îndrăznit să mă duc.

Procesul e în curs și acum, în a doua instanță și avocatul meu îmi spune: Numai un jurământ fals te mai poate salva, dar nu te sfătuesc.

— Și conferința?

— A avut loc! Chelnerul de la Restaurantul automat mi-a venit într'ajutor cu un adevărat frac automat: Când băgam un ban pe sus, eșeau pe jos zdrențele.

De atunci nu mai vii la București fără cufărul meu salvator! Trei fracuri, două sacouri, cinci costume, un smoking, opt cămăși, șase perechi de ghete de lac! Mie nu mi se mai poate întâmpla nimic, nimic...

Ionescu râdea radios și mulțumit de sine.

L'am felicitat.

Câteva ore mai târziu, mă aflam în garderoba teatrului cu directorul, când fui chemat la telefon. Era Ionescu.

— „Alecule dragă, începu el încercat... N'ai putea... din garderoba teatrului... să obții un frac pentru mine, pentru astă-seară.”

— Bine frate — răspunsei eu nepotându-mi stăpâni râsul — dar ce-î cu cufărul tău salvator... Trei fracuri, două sacouri...

— Ascultă dragă, lasă gluma, sunt pierdut altfel. Știi că trag de obicei la Ștefănița pe Antim. Și cum trecem în automobil peste pod... și cufărul meu era de-asupra... și cum Dâmbovița curge dedesupt... am avut, înțelegi, un mic accident... și cufărul s'a prăvălit grămadă... în apă... și Dâmbovița curge nepăsătoare, înțelegi... Sunt pierdut...

EPIGRAMA

Unui aviator moralist
Zici că vrei să scapi de rete,
De veninul astei vieți
Zburând sus în sferi senine;
Însă, dragă, să mă crți —
Ține minte de la mine:
Jos sunt oamenii, sus... sticle!

Unuia cu nasul mare
Ți-î atât de mare nasul
Bunul meu amic Fănel,
În cât de-î privești mai bine
Imi apare-așa de, parcă
El te-ar fi având pe tine
Nu tu l'ai avea pe el.

Firesc e
Firesc e să-și amâne lucrul
Românul de azi pe mâni,
Căci altfel pentru ce atunci
Ne-am mai numi Ro...mâni.

Unui pretins caracter
Dacă racul e simbol
Lipsei de-orice caracter
Nu greșești de loc, amice,
Când zici că ești ca rac...ter.

IDEAL ȘI... REAL

Unei doamne
De soție și-ar da fata
După unul cu moșie
Mi-a spus ea — dar adevăru-î
Că și-ar da-o ca s'o ție.

Hri Sant.

ANECDOTE CELEBRE

AMERICANE

Miss Mary Heart, o fiică emancipată a lumii noi, întreprinse o călătorie pentru a vizita vechea Europă. Practică, ca toate fiicele Yankeeilor, își însemna în fiecare seară evenimentele mai importante.

Iată câteva note mai interesante din Jurnalul ei:

Ziua I. — Căpitanul vaporului e un om detreabă; când sunt pe bord nu-și ia ochii dela mine.

Ziua II. — Nu m'am înșelat. Căpitanul Smith mi-a făcut azi o declarație de dragoste. Am plecat fără să-î răspund un cuvânt. Trebuie să mă gândesc.

Ziua III. Căpitanul Smith e amoretat nebun. Azi mi s'a aruncat la picioare și m'a amenințat că aruncă în aer vaporul cu cei 300 de pasageri, dacă nu-l ascult. Doamne, doamne, ce să fac?

Ziua IV. — Am salvat viața a 500 de oameni.

Un german căruia i s'a rupt două coaste la un accident de cale ferată lângă Chicago, se plângea amar contra administrației căilor ferate americane.

— Pentru atâta lucru te plângi și zise un funcționar american?

Noi am avut de curând 22 de morți și unul n'a spus un cuvânt.

Primul american: „La Baltimore am auzit de curând pe un virtuos pianist care a executat cu degetele de la picioare o sonată grea de Rubinstein și variații asupra cântecului popular englez numai cu băta-turile.”

Al doilea american: „Asta nu-î nimic! Anul trecut la un concert din Berlin un flegornist a imitat atât de bine, tiputul caprioarei, în cât un câine de vânătoare, ce se afla în tâmpălelor la ușa a sărit furios în mijlocul publicului și era mai să efășie în bucăți pe o d-șoară ce se numea Caprioara.”

BRET HARTE

SFANTUL NICOLAE LA SIMPSON-BAR

(Poveste din țara aurului)

Valea Sacramento, în urma unei ploii deluviene, era inundată. North-Fort își părăsise albia. Rattlesnake-Creek era o prăpastie de nepătruns și pietrele tocite care arătau vadul pe unde trebuia să treacă la Simpson dispăreau sub o întinsă pânză de apă care se prelungea până la picioarele munților Basses. Diligența se oprise la jumătatea drumului, și curierul fu nevoit să stea în erburile mlaștinilor, ceea ce dădu prilej jurnalului local „Avalanșa din Siria” să publice cu oarecare mândrie: „O întindere tot atât de mare ca și în țig Statul Massahuset este astăzi acoperită de apă”.

În munți starea de lucruri era tot atât de tristă. Drumul era încărcat de care încălțate în hărtoape, pe care nici o storțare omenească nu le putea scoate.

Urmând mereu acest drum, călăuzit de înjurăturile căruțașilor, zărea Simpson-Bar agățat de stâncile muntelui, ca un cuib de rândunică legănat de vijelie, amenințat de tonante și biciuit necontenit de vânturile furioase.

În ajunul Crăciunului 18... toate comunicațiile acestui sat erau împiedecate și sosind seara ai fi putut cu ușurință număra puținele lumânări aprinse care se chinuiau să ardă, suflate de vânt, la ferestrele colibelor, ce mărgineau deoparte și de alta strada principală prefăcută într'un fluviu.

Aproape întreaga populație se adunase în prăvălia Tomson, în jurul sobei de fier înroșită, pe care se cuipau în tăcere, căci numai aveau nici un mijloc de distracție. Inundațiile curmând lucrările în mine și pe apă, aduseseră lipsa de bani și prin urmare lipsa de băutură, de veselie. Doranul Hamlin el însuși, fu nevoit să părăsască Simpson-Bar cu 50 nenorociți de dolari, singura rămășiță din sumele grase ce câștigase în fericita exercitare a grelei sale meserii.

— Dacă m'ar întreba cineva, zise el mai târziu, de un frumos sătuleț, unde un om cu capital modest și nu prea iubitor de bani poate să-și facă afacerile, i-și numai fără să mă codese Simpson-Bar, dar i-aș spune în același timp că pentru un om împovărat de o grea familie, mai bine ar face să se ducă aiurea să trăiască.

Cum însă se știa de toată lumea că familia domnului Hamlin se compunea numai din dame elegante, cităm vorbele sale, numai ca să arătăm cum zeflemisia ei traiful de la Simpson-Bar.

Plietseala unei adunări în acea seară era atât de mare, în cât nu dădu nici o atenție zgomotului produs de potecavele unui cal care se oprise dinaintea ușii. Singur Dic Buleu care în acel moment era ocupat cu desărtarea pipet, întreruse această operație importantă pentru ca să ridice capul, dar nimeni afară de dânsul nu păru că se interesează de omul care intra, cu toate că chipul lui era tuturor cunoscut.

El chema Bătrânu, nume care nu i se potrivea de fel, căci dacă avea peste 50 de ani părul rărit și sur, — fata îi era încă tânără; și cu atât mai puțin merita această poreclă cît infățisarea sa plăcută, obiceiul său de a nu contrazice pe nimeni și în nimic îl depărtau cu totul de hursuzlăcuț caracteristic bătrânilor.

Bătrânu, care tocmai se despărțise de niște prietenii cheflii nu observă mahnirea celor adunați și bătu cu veselie pe umăr pe unul din ei.

Băte! zise el, am auzit niște strașnice păcălituri!... Jim Smiley este cel mai caraghios om din lume; el mi-a povestit adineaora...

— Smiley este un dobitoc, întreruse un glas mormântal.

— Smiley este o vită, adăogă o altă voce tot atât de sinistru.

O tăcere urmă acestor două declarațiuni categorice și Bătrânu care aruncase o ochire repede împrejurul lui, își schimbă fizionomia.

— Este adevărat, zise el, ca și când și-ar fi dat ostentala să se gândească, sunt multe lucrurile care-i plac, și făcu o strâmbătură semnificativă închipuindu-și prostia recunoscută a lui Smiley.

— Rea vreme, adăogă el, sigur că nu va atinge pe nimeni de data asta: tristă vreme pentru oamenii care nu lucrează..., treburile nu merg..., și pe lângă acestea, mâine Crăciunul.

Accastă noutate fu primită cu cea mai adâncă nepăsare.

— Da, mâine Crăciunul, continuă Bătrânu cu tonul lugubru pe care-l adoptase dela ceilalți și noaptea Crăciunului începe. Mi-am dat cu gândul adică părerea mi-a trecut prin cap, că nu vă veți supăra dacă v-aș ruga să veniți toți la mine. Vom mânca cu toții un fel de turte, nici de cum tort. Nu vă este poftă, întrebă el privind toate fețele cu o dragoste plină de neliniște, de ce?

— Nu prea știu, răspunse Tom Flin, eșind puțin din toropeala sa, dar femeea ta, Bătrânu!te, ce zice de asta?

Prietenul nostru ne gândi o clipă, căci era de toți cunoscut că experiența ce făcuse cu căsnicia nu fusese norocoasă. Prima soția care fusese delicată și foarte frumoasă, suferise mult în fundul inimii, de bănuelile soțului său gelos, până într'o seară

când aceasta fiind sigur de necredința ei adunase tot satul ca s'o dea în vileag.

Gingașa ființă fu găsită ocupându-se liniștit de treburile gospodăriei și toți se întoarseră indignați pe la vetrele lor. Accastă femeie era însă prea simțitoare ca să poată ierta o astfel de batjocură. Ea își luă lumea în cap lăsând unui broscoi de trei ani datoria de a mângâia pe soțului părăsit.

A doua femeie a lui Bătrânu fusese mai întâiu bucătăreasa lui; era o ființă voinică, cinstită dar foarte harțagoasă.

Înainte ca Bătrânu să se fi hotărât a răspunde, unul din cei de față îi observă, că fiind stăpân în casa lui poate să poftescă pe cine-i place.

— Bine înțeles, aveți dreptate, răspunse el, cu un surâs cam semnificativ (E casa mea, am zidit-o singur din temelie cu mâinile mele. Așa dar, prietenilor, nu vă fie teamă de nevasta mea, ea se infurie ca toate femeile, dar totdeauna sfârșește prin supunere.

În mintea lui, Bătrânu, știa ce trebuie să gândească, dar se bizuia pe influența romului și pe puterea pildei pentru a-și face inimă bună.

Cu toate acestea Dic Bulean, care era oracolul din Simpson-Bar nu vorbise încă; el își scoase pipa din gură și întrebă:

— Ei bine Bătrânu!te ce face micuțu Ioni? Ultima dată când lam văzut pe drum asvărind cu pietre în chinezii, avea o infățisare foarte proastă. Tocmai mă gândeam la el să nu i se fi întâmplat ceva, de oarece er! când a crescut răul o mulțime de chinezii s'au înecat și pe el nu l'am văzut nicăeri. Nu ne pofti dacă-i bolnav, îl vom obosi strigându-l la urechi.

Adânc impresionat de o delicatețe așa de rară, tatăl declară că Ioni se

simțea mai bine și că puțină veselie mai mult i-ar prîi de cât i-ar face rău.

După care Dic se ridică, și zise după ce se întinse puțin:

— Sunt gata, condu-ne Bătrânu!te! Scoase un strigăt de fiară sălbatică, care era semnalul lor și își afară din prăvălie cu o săritură de tigr.

Acei care-l urmau făcură la fel și negustorul Tomson nici nu băgă de seamă când mica trupă dispăruse.

Noaptea era adâncă. Intunerecul nu era întrerupt decât de scetele ce săreau de la lemnele ce ardeau pe ici pe colo, de oarece torțile se stinseseră la primele suflări de vânt. Când se apropiară de „Tunelul Cărbunariilor” se opriră ca să aștepte pe prietenul greci care urma cu anevoc această tinerete sgomotoasă, apoi îl urmară până la o mare barateă acoperită cu coaje de copac care-i da infățisarea unui bordel. Era intrarea tunelului unde lucra Bătrânu și era deosemeni locuința sa.

— Nu credeți c'ar fi mai bine să intru mai întâiu eu singur pentru ca să văd dacă toate sunt în regulă, zise Bătrânu și dându-și un aer de nepăsare, cu toate că'n realitate nu era așa, intră. Ceilalți răzimați de bordel, așteptară în tăcere întoarcerea lui.

Câtva timp nu se auzea decât zgomotul apei care curgea de pe scoperi și de pe crăcile înalților copaci vecini, apoi neliniștea tovarășilor începu a se manifesta.

— Aș pune rămășag, că i-a dat mâna să i-o sărute... peste ochii!

— Sau că l'a închis în mine!

— Poate să i-o fi tras o sfântă de băta!

— Să luăm seama să nu ne adunăm în cap cu vreo murdărie!

Ușa se deschise fără zgomot și auziră zicându-le:

— Dar vă veți fi udat de tot, intrați mai curând!

Nu recunoscură nici glasul lui Bătrânu nici acela al femeii lui; era glasul pițigăiat al unui bățos istovit prin haimanălcuții; o față abătută dar delicată îi privea surzând. Accastă față ar fi părut frumoasă, dacă n'ar fi fost suferindă și marțiară. Copilul trebuie să se fi sentat din pat, căci n'avea decât o învelitoare pe umeri.

— Intrați, zise el încă odată, și mai cu seamă fără zgomot. Bătrânu e colo, și le arătă bucătăria, se scărță cu mama. Se auzea într'adevăr iertăciuni care erau rău primite.

Dic Buleu, ca să mai glumescă cu copilul, îl luă în brațe și se prefăcu că vrea să-l arunce în foc.

— Lasă-mă în pace, striga copilul cu neceaz, m'auzi tu dobitocule, sfârșeste odată!

La această politicoasă invitație, Dic Buleu îl puse jos, făcând mare haz, pe când ceilalți se așezau în jurul unei mese lungi care ocupa tot mijlocul odăii. Ioni căută într'un dulap lucruri pe care e puse pe masă numărându-le:

— Wisehi, biscuiți, scrumbii, brânză multă,— și o gustă înainte de a o pune pe masă. Și zahăr... el își vâră mânăta murdară în zahărniță și apoi o duse la gură. În sfârșit tutun! Mai mult încă niște mere coapte, pe care nu vi le laud. Iată că toate-s gata. Acum, tăbărați pe ele, nu vă fie frică, și eu imi voiu bate joc puțin de bătrânu. De altfel ea nu mi-i nimic.

El deschise ușa unei cămăruțe, unde se zărea un nățos de copil și învelindu-se c'o plapomă, din care-i eșiau picioarele goale, se întoarse spre caspeti și le făcu un semn cu capul.

— Da ia spune Ioni, cred că n'ai de gând să te culci iarăși? îi strigă Dic.

— Ce ai tu, sârmanul meu drăculeț?

— Sunt bolnav.

— Haidede ce ai?

— Am friguși și degerături, de asemenea reumatism, răspunse el gemând și dispără pentru a se vâra în pat de unde îl auziră murmurând.

Un nou monument lui Schiller ridicat la Dresda

AȘ VREA

(H. HEINE)

*Aș vrea să plâng... și-o lacrimă nu-mi curge,
Spre cer în zbor aș vrea să mă arăt,
Dar n'am aripă și mistuit în taină
De-un vierme necăzut, zac la pământ.*

*Aș vrea să aprind căpaia vieții mele,
În locuri vesele cu drag aș vrea să o port;
Aș vrea un vis de-amor să-mi fie traiul
Mi-e inima zdrobită 'n pieptul mort.*

*Prin rana sufletească, vai, se duce
Tânărul-mi sânge cald, mă simt murind
Și ochi-mi slabi abia mai pot să vadă*

*În juru-mi se nvrătesc în danț năluce,
Și brațe nevăzute mă cuprind
Mă pierd, mă sting, durere-mi pradă.*

Ana Al. Codreanu

Asta o minună pe Bogheta, ba și și mândri că puif ei erau mai frumoși, ba la clonconitul ei se strângeau pe lângă dansa. În clipa care veni și Pachița cu găluștele ei, care pufii de isbândă și grăi:

— „Ei, ce ți-am spus eu? că ouăle tale nu au fost de găină, că erau de rață.

— Și apoi, răspuse dansa, cu atât mai bine, că-s mai frumoși, și apoi se (în de mine, merg, unde merg eu! Ascultă, să vezi cum vin.

Și Pachița începu: „Clonc! clonc! Ratuștele chisucind fuga spre ea, și una din ele îi ciupiră o firimitură de pâine de pe cioc.

— „Hai! Hai! îi zise Pachița, ai să vezi tu mai pe urmă.

La asta Pachița se umflă și vorbi într'un cârâit prelung:

— Ia nu mai vorbi fleacuri; pizmașa ca acuși te umflu și lasă-mă în pace. Ți-e ciudă că ai mei is galbeni ca aurul și-ai tăi is niște sber-sii!

— Mă rog, îi zise cea dinfăi, în bătaie de joc, tu mănânci iarbă?

Din pragul casei se vedea un tăpșan verde pe care pășeau niște rațe... și găște, și care se întindea de dincolo de îngrăditura casei.

— Nu, răspuse Bogheta; și dacă?

— Apoi uite colo și îi arătă tăpșanul. Cele mai mici ce pase is rațe din care neam is și puif tăi.

— Cu atât mai bine, răspuse ea, că nu mă voi necăji să le tot sfărâm la bucățele, și oi trăi și eu mai bine, ca pe când puif mei vor mânca iarbă, eu mi-oi căuta mai în niște de hrana mea.

— Bine, făcu Pachița. Și cele două closte se despartiră, înclinate una pe alta, și lănuindu-se că au pică una pe puif celuilalte, și Pachița o luă cu puif prin stufisuri și locuri gunoate de unde ciugulea cărbuși căzuți, venuseră și le dădea găluștelor ei.

A doua zi puif Boghetei se mai întremară și oară prin curte; iar cea dinfăi grăie a lor, a fost să sară într-o troacă cu apă, apune pusă de gospodina acolo, iar după asta pe sub gard trecură pe tăpșan la iarbă.

„Găina: Clonc! clonc! Da pe unde vă duceți? Veniți înapoi, veniți! Iar ratuștele cip, de ici, cip, de dincolo, ajunseră la apă. „Da biata cloșcă: „clonc! clonc! clonc! clonc! — Sări gardul și după ei: Copiii mei! Copilașii mei!”

— Veniți încoa, nu vă duceți, ascultați! Da ratuștele jup, în apă cântând: „Tili-tili-tili-ti! tica-tica-ti!” pe când biata Bogheta juca pe malul apei cu nerăbdare și cloncănea amărâtă că deocuma rămâne fără puif și de a auzi Pachița, a avea ce rađe, și asta îi da gânduri de ne-bunie. Asudă chemându-i și numai după ce s'au scaldat bine, vre-un ceas, apoi, adu eșit afară.

— Măi, își zise ea, când, îi văzu dar asta, încă e una! și dăi pe mustrare: „Țicloșilor! Obraznicilor! De ce când vă chem nu veniți?” În vremea asta o singură făptură se bucură de pățania ei și se îngâfna: Pachița, care tocmai era și ea în iarbă, mai lângă niște tufisuri lângă gard și își acoperea pușorii sub aripe, pe când micii chisucan, acoperiți în totul, alții scoteau doar capul prin pene; alții se smiau pe dansa, întorcându-se ca niște găluște vii: iar când văzu că vine Bogheta, cu rațele, ea se ascunde în tufis.

Pățania din ziua cea, o învață minte pe cloșcă ca altădată să nu mai vie la apă. Însă tuscaletele crescând peste două zile mai mari nu ascultară, ba una pe când sorbea apa cu nesății din troacă, grăi:

„Mamă, știți ce? lasă-ne în pace, că noi doară nu suntem copii, să nu știm ce facem.

— Vai, de mine, grăi ea ca arsă, gândindu-se la vorbele Pachiței, da cum să mă părăsesc! Nu, vi-i milă de mama, că v'am scos în lume și vă crece cu toată dragostea și truda mea, și acum voiți să mă lăsați de râsul găinilor?

— Mă rog, dacă vreți, a răspuns

altă tuscalete, de nu, noi nu ne putem da în lături de la ceia ce ne dă prilejul să petrecem după obiceiul neamului.

Aici, ia amorțit glasul, ar fi vrut să mai zică ceva; nu putu, căci greutatea vorbelor Pachiței îi apăsă sufletul, de mai să înăbuși, dar ia dat alt gând și își chemă puif prin grădina casei, unde dădu de iarbă și mergând, dăduse de o îngrăditură de unde se făcea un alt tăpșan și apoi iazul lat și lung.

Bătuștelor le-a mrosit a apă și au trecut printre îngrăditură și măsurându-i întinderea de apă, cum curgea limpede, ele nici una, nici două, o luară pe apă cântând ca de obicei. Când a văzut cloșca s'a înfiorat a sărit gardul și s'a pus pe chemat:

„Clonc! Clonc! Clonc! Clonc! Veniți înapoi! Veniți înapoi! Veniți, că-i apa adâncă, apa e curgătoare și vă veți îneca!”

Pace! Rătuștele, îmbătate de întindere, de sfelirea apei pe care soarele primăverii o prefăcea în al doilea cer, s'au dus, s'au tot dus la vale, la vale, până nu s'au văzut!

Asteaptă, biata Bogheta. Venui amiaza, toaca, seara, și puif ei nu se mai întoarseră. Atunci, ea încercă să se ia după dăușii. „Ce”, își grăi ea, care o n'as putea să mă duc pe apă? Și sări în iaz. Dar dacă nu stia cum să înoaie, și fără voe, din un simțimânt de a trăi, își respira aripele. Apa, o udă subuoari și îi făcu rău, vru să-și strângă aripele dar nu le mai putu și apa o duse încet, încet la vale. Soarele, de după niște dealuri trimetea peste fire o lumină galbenă și se vedea tot mai mult plecându-se până rămase ca un cap învâluit în un fes roșu. Un vânt începu să bată, undele aceste veneau peste ea, și biata cloșcă își vedea în un nepriceput nesimțit până atunci, sfârșitul. Când numai ce aude glasul stăpânei: „Cloșca, mamei, Cloșca! Cloșca!” Asta, o făcu să tresară, voi să sară în sus, să alerge, strânse aripele, dar apa o cuprinse mai mult, ar fi vrut să cloncănească, dar nu putu: ameci, se înfioră; și apoi o duse încet-încet; la o colitură a apei se îngreună mai mult. Un val veni de-i intră în urechi, o clipă își aținti ochii spre apus, soarele se dusesse, și în el văzu sfârșitul; toropca somnului potrivit găinilor în vremea însorării o cuprinse, își plecă capul și adoarni.

A doua zi; niște oameni ducându-se la prins pește la iaz cu volocul, traseră odată, și simțind ceva greu în plasă, crezură că e pește mult și mare, când colo, o găină moartă: Bogheta: „Ptiu bată-te crucea, ziseră ei. Și noi crezuserăm că e pește!”

O luară de un picior cu scârba și o svărliră în stuh spre hrana racilor.

Poate alte cloști, de ar ști de povestea bietei Boghete, ar fi tras o învâțătură:

„Că e bine câte odată să crezi, ce-ți spun și neprieteni și de crești puif

străini, să nu te sfărâmi să-ți samene și de nerecunoștința lor să fii pregătit de mai înainte.

Iar morala noastră să fie o fabulă de Gr. Alexandrescu: în care zice:

„Lupul păru-și schimbă, dar năra-vul ba. Ce iesă din mătă, soarece mănâncă!”

D-I ZAHARIA BARSAN
autorul piesei „Se face zivă”

Viața artistică și literară

Joi s'a deschis sesiunea de primăvară a Academiei Române. Ședințele se vor ține zilnic până la sfârșitul lunii Mai.

Maestrul Alfons Castaldi a fost medaliat cu medalia „Bărbăție și Credință cl. II”.

Zilele acestea se deschide, la Ateneu, expoziția anuală de pictură și sculptură a salonului oficial.

Foarte bine primit a fost Vineri seara „Festivalul Molière” pe scena Teatrului Național.

Expoziția de pictură de la Ateneu a d-rei Virginia Tomescu s'a închis. D-ra Tomescu va expune și la Salonul oficial.

D. profesor A. D. Xenopol a făcut cunoscut Academiei, că a fost numit membru al Institutului Franței. E probabil ca d-sa să facă comunicări în sesiunea de primăvară a Academiei.

D-ra Margareta Rădulescu a debutat Duminică trecută cu succes în rolul Gildei din opera „Rigoletto”, cântată la Comedia de Compania româno-italiană.

Ziarul „Cedjek” din Belgrad, povestind despre excursiunea celor 40 bucurăteni la Belgrad, în frunte cu d. Marinescu, directorul gimnaziului

Sineal, vorbește cu mult entuziasm de concertul ocazional al tenorului nostru D. Mălălescu.

Foarte puține exemplare au mai rămas din „Regina Noastră”, — interesanta scriere a d-lui V. Mestugean, care povestește admirabil viața de sbucium și lumină a mult iubitei noastre Carmen Sylva.

A apărut n-rul 3-4 din revista „Viitorul Tărei” într'o eleganță fără rival și cu colaborarea celor mai distinși scriitori.

Redacția și administrația: str. Leonida 16. București.

Ziarele pariziene, vorbesc, cu multă însuflețire, de succesele d-rei Constanța Erbiceanu la Paris în recentul concert din Sala Villiers, consacrat operei lui Max Reger, unul din compozitorii cei mai renumiți ai Germaniei.

Sub înalțul patronajiu al Carmen Sylvei a fost Marti seara concertul artiștilor Rodică și Ion Nestorescu la Ateneu.

Astăseară, în saloanele Liedertafel din Capitală, va fi festivalul muzical al elevilor d-nei și d-lui L. Mel-delsohn, cu concursul unor membri din orchestra ministerială.

Prima conferință a lui Maurice Pattecher a fost Joi la Ateneu asupra teatrului popular sătesc, iar a doua conferință Vineri, la Teatrul Național, asupra lui Molière

Sub inspirația M. S. Regelui Carol I, artistul gravor Tony-Szimoi a făcut o placetă a păcii de la București, expunând-o în salonul artiștilor francezi din Paris.

Din Paris ne vine știrea, că savantul nostru istoric a ținut la Universitățile din Louvain și Bruxelles conferințe asupra caracterului științific al istoriei.

A apărut:

REGINA NOASTRĂ

Cu prilejul aniversării de 70 ani a M. S. Regina Elisabeta a României

DE

V. MESTUGEAN

Un elegant volum cu coperta colorată cuprinzând întreaga viață a grațioasei noastre Suverane.

Un capitol special e consacrat operei literare a Carmen Sylvei.

267 pagini, 50 ilustrații în text, reprezentând pe Regina la diferite epoci.

PREȚUL 1 LEU

La toate librăriile și la Administrația ziarului „Universul”.

A apărut

O TRAGEDIE CEREASCA

POVESTE ASTRONOMICĂ

DE

VICTOR ANESTIN

Un volum cu copertă în trei culori, preț 1 leu. Pentru provincie se va adăoga 30 bani. Cererile se vor adresa d-lui Traian Dumitrescu, casierul ziarului „Universul”, str. Brezoianu 11.

Abonați-vă la „UNIVERSUL“ La 25 Maiu, are loc TRAGEREA PREMIILOR

Cu un abonament la „Universul“, aveți șansa de a câștiga :

Lei **5.000** **Lei**

IN BONURI COMUNALE 4%

CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1914

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 11-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz „INDUSTRIA METALICA MARCU“, Bulevardul Elisabeta No. 8, Bucuresti

UN ELEGANT PAT PENTRU COPIL

cu impletitură de sârmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“

JUMATATE GARNITURA MOBILA

pentru salon, de bambu, compusă din : 1 canapea, 2 fotolii și 4 scaune elegant tapisate

O oglindă venețiană de cristal.-- Una etajeră elegantă de bambu

Un euer de bambu cu oglindă **DE CRISTAL, PENTRU ANTREU**

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, Bucuresti

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10.—
Sucursala : Calea Victoriei No. 107.

UNA FRUCTIERA de metal alb argintat, cu trei etajere de cristal, foarte elegantă.

UNA TAVA de acelaș metal, garantat că nu inegrește, împreună cu șase pahare moderne pentru ceai.

UN SERVICIU de scris pentru birou, de metal alb fin argintat, având două călimări de cristal fin șlefuite.

UN SERVICIU de dessert, având 12 cuțite cu mânere de sidel, montate pe un suport foarte elegant.

UN COȘULEȚ de metal alb fin argintat, pentru cărți de vizită, model nou, foarte elegant.

UN SERVICIU pentru copil, compus dintr'o ceașcă de cafea cu lapte cu suportul său și o linguriță, toate plasate într'o cutie frumos, căptușită cu mătase albă.

Toate aceste obiecte sunt furnizate de către marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, „Frații A. & I. Roller“, strada Carol 50, Etaj. București.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de meta, și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într'o cutie fină căptușită cu catifea.

UNA VIOARA FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curței Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „A Harpa“, București, strada Colței No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ „SPORT“ cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard“, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard“. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie „Pieper“ cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zismann, furnisorul Curței Regale, calea Victoriei 44, București.

O ELEGANTĂ JARDINIERĂ oxidată.

UN ELEGANT PORT-VISIT aurit înăuntru, furnizate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, bulev. Elisabeta 6 bis, București

6 LINGURITE cumpărate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie Schmidt și Stratulat, calea Victoriei 53.

SERVICIU PENTRU DULCEAȚA pentru 6 persoane compus din 6 pahare cu suporturile lor de argint de China.

1 CHISEA.

1 TAVA MAJOLICA CU NICHEL.

1 SERVICIU PENTRU OȚET ȘI UNTDELEMN de argint de China și cristal.

1 BASTON de lemn fin incrustat cu argint.

Toate acestea furnizate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie Schmidt și Stratulat, calea Victoriei 53.

UN CEASORNIC DE PERETE, de lemn sculptat, cu cuc, cântând la ore și jumătăți.

1 BRAȚARA CU CEASORNIC, pentru damă, formă modernă de argint marcat de Stat.

UN PORTZIGARET DE ARGINT veritabil, marcat de Stat.

6 LINGURITE, CRISTOFLE, frumos argintate și aurite, cu cutia lor tapisată.

Cumpărate dela „Ceasornicaria Colței“, magazin de încredere.

UN PATHEFON din renumita fabrică Pathé Freres Paris, cântă fără ace, fără pavilion cu diafragma de concert și 12 cântece, 6 plăci, 30 cm., 12 plăci cântate de celebrii artiști Carusso, Titta Rufro, Slezack, Galvamy, Bellincioni și Muzica Gârzei republicane, cumpărate dela depozitul Pathéfonului din București, calea Victoriei No. 107, cea mai mare casă în această branșă.

1 BAROMETRU DE PRECIZIE, furnizat de Casa Menu & Comp., calea Victoriei.

CALIMARA DE CRISTAL cu pedestalul de marmoră neagră cu etajera de bronz.

CALIMARA DE CRISTAL cu postamentul de temn de stejar.

CUTIE ELEGANTĂ PENTRU TOALETA cu oglindă.

ETAJERA DE STEJAR pentru scrisori furnizate dela librăria A. A. Stănculescu, Bulevardul Elisabeta No. 5 (Palatul Eforiei).

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grünberg, str. Academiei No. 25.

PATRU SPLENDEDE CEASORNICE DE AUR, 14 carate.

ȘASE CEASORNICE DE ARGINT special comandate pentru abonații noștri.

25 CASETE-FLORA, conținând săpun, pudră și cremă „Flora“.

20 PLACHETE DE METAL cu efigia Regelui și Reginei.

▲▲▲▲▲ Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în

Editura Ziarului „Universul“ tipărite anume pentru abonați. ▲▲▲▲▲

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.—Administrația „Universului“ nu întrebuițează incasatori. Plata abonațiilor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.